

PÁLYÁZAT SÁRBOGÁRD VÁROSKÖZPONTJÁNAK FUNKCIÓBŐVÍTŐ REHABILITÁCIÓJA

2011. december

KÉSZÍTETTE:

SÁRBOGÁRD VÁROS ARCULATI TERVE

KÉSZÍTETTE:
Boa Árpád vezető tervező

SÁRBOGÁRD VÁROS ARCULATA

Az arculat az, amilyenek a város önmagát mutatni szeretné.

Jelen tanulmány feladata, hogy olyan alapelveket határozzon meg, amelyek segíthetik a város vizuális arculatának kialakítását. Javaslatot tesz a belváros megújítására, térfalainak színezésére, a homlokzatokhoz kapcsolódó terek burkolatára, a mikroarchitektúra- padok, kandellábelek, információs táblák, virágládák stb.- elemeire.

A dokumentáció épít a centrum adottságaira, a meglévő utcabútorokra valamint azon alkalmazott színekre, amelyek Sárbogárd történelmi belvárosára jellemzők.

Cél, hogy a javasolt vizuális elemek megteremtsék a város épített és tárgyi környezetének harmóniáját, valamint irányt mutasson a városvezetés és beruházók, fejlesztők számára.

Az akcióterület városképi szempontból megújítandó területei:

- épülethomlokzatok
- - a város mikroarchitektúrák elemei
- - a tér és díszburkolatok rehabilitációja
- - információs rendszer kialakítása

A VÁROS TÖRTÉNETE

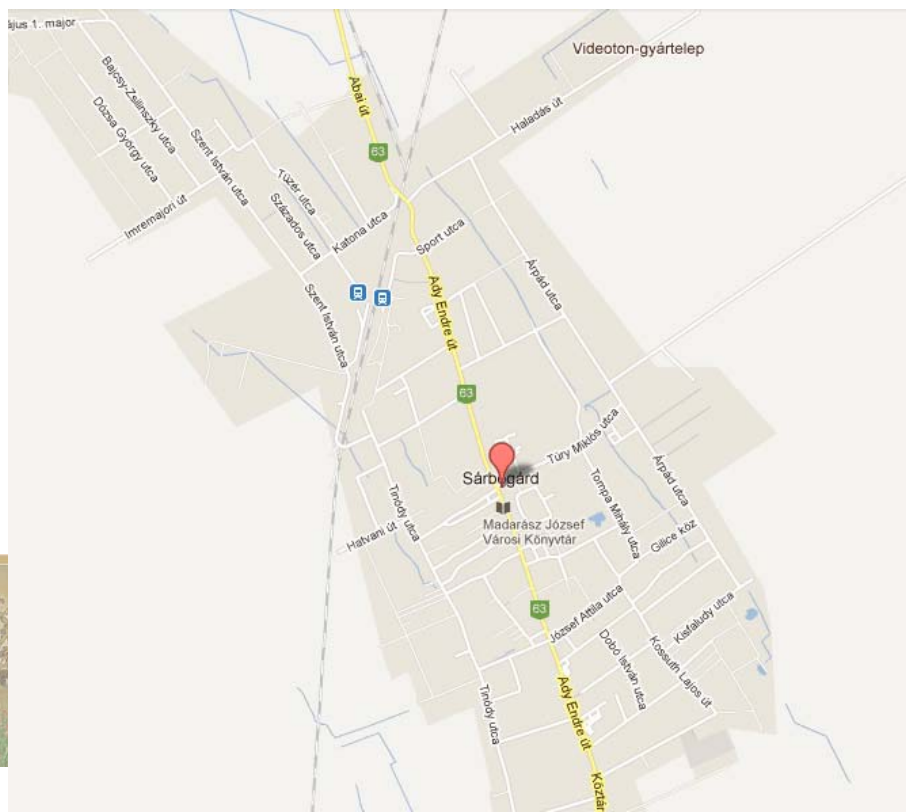
A város mai központjának, Bogárdnak az első említése 1323-ból való, földesura *Bogárdi István* besenyő nemes volt. Még a 14. században jelent meg egy másik (szintén besenyő) település, *Tinód* is, amely mára Sárbogárd része lett.

A törökök már igen hamar megjelentek a területen. Itt vonult Mohamed pasa 1526-os, 1528-as és 1541-es hadjárata, amelyeken túl további portyázások is jellemezték a területet. Így az itt élők nagy része vagy egyszerűen nyugatra távozott, vagy a Sárvíz mocsaras vidékén keresett menedéket magának. A terület felszabadítása az 1684-es, Lotaringiai Károly által vezetett hadművelettel indult, 1686-ban már ténylegesen keresztény felügyelet alatt állt.

A sárbogárdi települések újraneépésedése a 17. században magától ment végbe: egyrészt a Duna mentén érkező délszlávok, másrészt a nyugatról és a mocsarokból visszatértek népesítették be a korábbi falvakat. A kereskedelem beindultával – mivel Sárbogárd a Buda–Fehérvár–Pécs és az Enying–Dunaföldvár utak

kereszteződésében helyezkedett el – sokat javult az életszínvonal a nagyrészt kismemesi, egymásra utalt településrészekben.

A 19. században már *Sárbogárdként* ismeretes a mai település, miután *Tinód* és *Bogárd* egyesült. Az

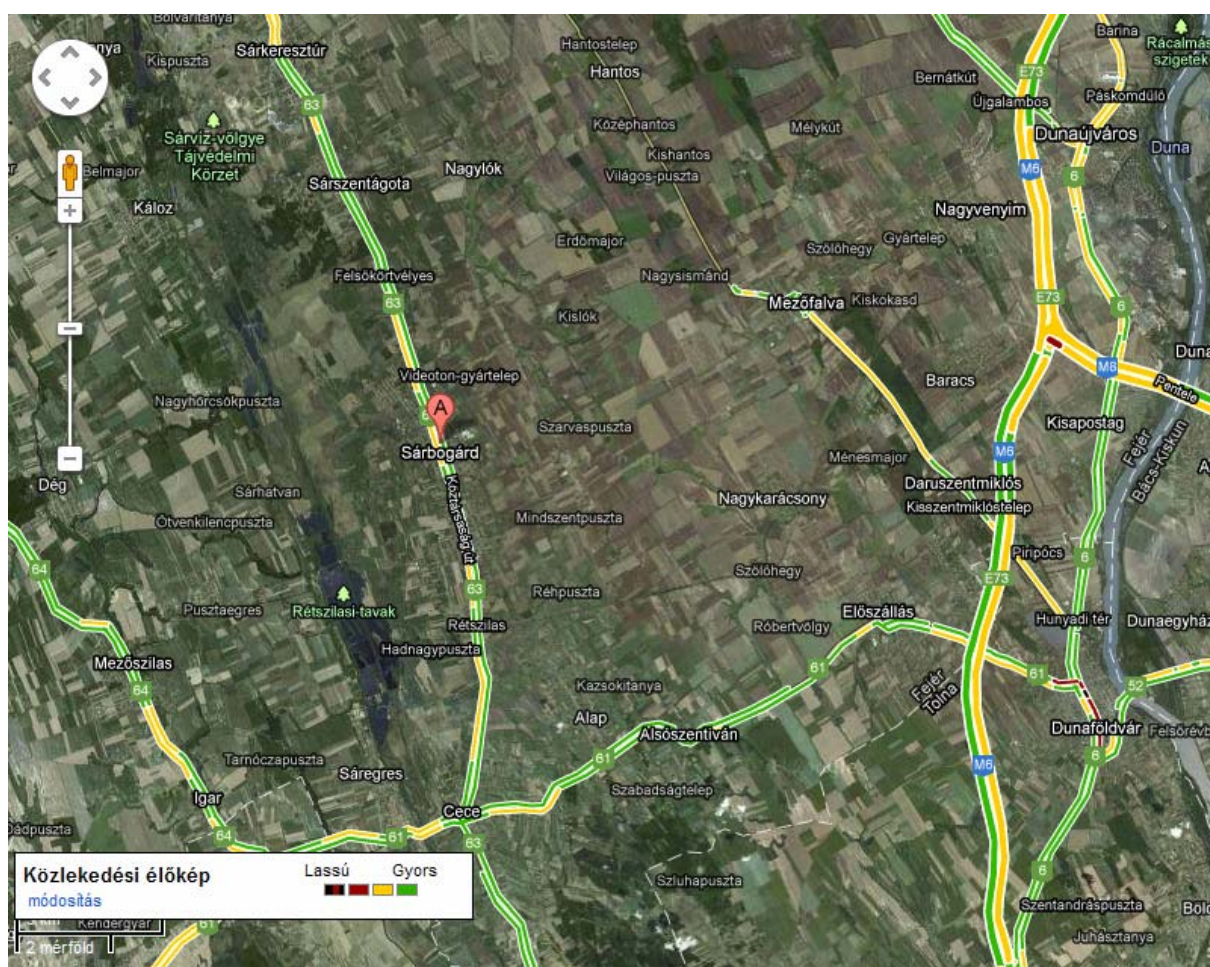

ekkori település a környék egyéb lakott területeivel ellentétben ténylegesen faluként működött, így sokan költöztek ide a környező majorságokról. 1855-ben azonban már mezővárosi rangot kapott, 1872-ben nagyközség, 1879-ben járási székhely lett.

A mezőváros vasúthálózathoz való csatlakozása 1882-83-ban történt, amikor is rövid idő alatt két vonal épült Sárbogárdon: egyrészt a Budapest – Pécs Vasúttársaság rekordidő alatt elkészült fővonala, másrészt a *Rétszilas–Szekszárd Helyi Érdekű Vasút* a MÁV kezelésében. Később (1897-ben) ezekhez csatlakozott a Sárbogárd–Székesfehérvár fővonala is. Így regionális központi jellege folyton nőtt; a 20. század elején az ipar – elsősorban a környék jó mezőgazdasági terményeire épült élelmiszeripar – is megjelent a városban.

Sárbogárd a II. világháború során, 1944. december 1. és 1945. március 24. között a frontvonalon feküdt, ami súlyos pusztításokat okozott a településnek. Ám a háború lezárultával komoly fejlődés várt Sárbogárdra.

1953-54-ben új vasútvonal (Rétszilas–Sztálinváros) épült a városban. Az 1960-as években pedig az ipar is ugrásszerűen gyarapodott, élelmiszer- és feldolgozó ipari vállalatok, valamint a VIDEOTON jelent meg a településen. Az 1969. július 1-jén **Sárszentmiklóssal** egyesült település 1970-ben kapott nagyközségi rangot, 1986. január 1-jétől pedig város.

A VÁROS NEVEZETESSÉGEI:

Sárbogárd Fejér megye déli részén, a Mezőföld közepén helyezkedik el. A megye kisvárosai között a legnagyobb kiterjedésű település, 18.934 ha. összes területtel. Sárbogárd több, egymástól kisebb-nagyobb távolságra fekvő település egyesülésével jött létre a 19. sz.-ban. Több történelmi múltú településből alakult, köztük Bogárd, Tinód, Töbörzsök, Szentmiklós, Lók. Sárszentmiklóssal majd Pusztægressel történt egyesülése után 1984-ben nyerte el a városi jogú nagyközség rangot, elismerve ezzel a megye déli részének gazdasági és kulturális életében betöltött központi szerepét. Városi rangját 1986. január 1-jével nyerte el.

Az egyik legtagoltabb település, hiszen az urbanizációban, a nagy közigazgatási terület kialakításában jelentős szerepet játszottak a különböző területszervezési eljárások. A város centrális szerepe, a korábbi területi igazgatási felosztástól a mai napig fennáll, kistérségi központ, a területfejlesztés legkisebb területi egysége.

A város lakónépessége 12.883 fő, amely adat több évre visszatekintve csökkenést mutat. Kedvező földrajzi fekvése következtében minden irányba jó vasúti, illetve közúti tömegközlekedési kapcsolatokkal rendelkezik. Fő közúti kapcsolatát a 63-as számú főút adja, amely áthalad a város tengelyén. Ezen az úton közelíthetjük meg legkönnyebben. Az Intercity járatok megállóhelye Sárbogárd, ehhez Tolna megye irányából interpicici csatlakozás is biztosított.

VÁROSI BÍRÓSÁG

Sárbogárd fejlett közigazgatási intézményhálózattal rendelkezik. Megtalálhatóak itt a megyei dekoncentrált szervek kirendeltségei: az ÁNTSZ Városi Intézete, a Munkaügyi Központ kirendeltsége, a Körzeti Földhivatal. Heti rendszerességgel ügyfélfogadást tart az APEH. Sárbogárdon működik Városi Rendőrkapitányság, amelynek munkáját a Városi Ügyészség felügyeli, irányítja. A kilencvenes évektől ismét funkcionál a Városi Bíróság.

HŐSÖK TERE

A millennium alkalmából, önkormányzati és területfejlesztési támogatással 2001-ben átadásra került a város szívében, a Huszár Péter kőfaragó által

készített Emlékpark, amely Sárbogárd városképének meghatározó ékessége.

VASÚTÁLLOMÁS

A település fejlődése az 19. sz. második felében a vasút megjelenésével gyorsult fel. Tinód egybeolvadt Bogárddal. 1854-72 között mezővárosi rangot viselt és járási székhely lett. A 20. sz. első felének nehézségei ellenére 1920-as években Gimnázium működött a településen. A II. világháborúban súlyos harcok folytak a birtoklásáért. Sárbogárd mai képe az 1945 utáni fejlődés eredménye.

SÁRBOGÁRD VÁROSHÁZA

BRONZKORI FÖLDVÁR

A Sárköz mocsaras völgyéből kiemelkedő jó termőképességű löszhátakon az újkőkor óta kimutatható az ember jelenléte. A bronzkori eredetű a várostól északkeletre található földvár a „Bolondvár”, jelentős római kori leletek is előkerültek a vidékről. Az Árpád-korban a terület a Sárköz átkelőinek védelmét

SÁRBOGÁRD KISTÉRSÉG

A térség a Mezőföld közepén, a Sárköz-völgy kistáján helyezkedik el a megye déli részén. Településszerkezetét meghatározza a Sárköz mocsaras területe és a magasabban fekvő löszel borított füves puszta. A területet három országos főútvonal is átszeli, a 61. sz., 63. sz. és a 64. sz. főútvonalak kereszteződése is a kistérségben találhatóak. A Budapest-Pécs-Kaposvár vasútvonal gócpontja Sárbogárd. Ennek ellenére a megye meghatározó térszerkezeti fővonalait elkerülik, ami a térség gazdasági elmaradottságában is megmutatkozik.

A Sárbogárdi térséghez 12 település tartozik, ezek összterülete 654 km², ami a megye területének 15 %-a, ezzel a megye harmadik legnagyobb területű térsége. Népessége (30 ezer fő) azonban csupán 7 %-a a megye lakosságának, s így a legritkábban lakott térség, népsűrűsége (46 fő/km²) csupán fele a megyei átlagnak.

A térség legnagyobb települése és egyben az egyetlen városa a térségközpont Sárbogárd, közel 17 ezer lakossal, ami a térség népességének 45 %-a. A kistérség településszerkezete a móri kistérségéhez hasonló: Sárbogárd mellett egyenlő számban oszlanak meg az 1000 fő alatti, az 1000-2000 fő közötti és a 2000-5000 fő közötti települések. Aprófalvas 500 fő alatti települések nincsenek a térségben. Az átlagos településnagyság (2526) tekintetében a megyei átlagtól lényegesen elmarad.

TELEPÜLÉSSZERKEZET

A település szerkezetében a vasúti fővonal áthaladása- a város szélén szinte határvonalat képezve- valamint a Szekszárdot Székesfehérvárral összekötő 63 számú főút a meghatározó két elem.

A kereskedelemhez kötött létesítmények, bevásárló központok nagy része, így az áthaladó (63 számú) főközlekedési út- Ady Endre út- közvetlen közelében hozzá kapcsolódva telepedett meg.

Az utóbbi évtizedben megjelentek a multinacionális cégek (Spar, Lidl), élelmiszer áruházak épületei is az út mentén, önálló infrastruktúrával.

A város jelenlegi szerkezetében jelentős szereppel bírt még a 20. század második felében a szovjet hadsereg egy bázisának jelenléte. A laktanyák és a lakóépületek a város peremén épültek ki (keleti zóna). könnyen ellenőrizhető, intim közlekedési kapcsolatokkal. Ma ez a terület a város egy ipari tevékenységre alkalmas területe, ahol az elmúlt években meg is indult egyfajta ipari tevékenység (ásványvíz palackozó, nyomda).

Igazi gyalogos zónás központja a városnak még nincsen, viszont jelenleg központnak tekinthető a Hősök tere sajátos térszerkezete. A szabályos négyszögletes alapterületű tér térfalai:

- egyfelől a forgalmas Ady Endre út, -
- másfelől pedig a három oldalról körülölelő közintézmények (Városháza, Művelődési Ház, Városi Bíróság)

E téren nagyon fontos szereppel bír a Hősök temetője, amelynek jelenlegi szerkezete az elmúlt évtizedben alakult ki. Különleges élményt nyújt az ide látogatóknak és az itt lakóknak egyaránt. A magyar történelem fordulópontjai és jelentős állomásai jól lekövethetők, oldva ezzel a temetői hangulatot és erősítve a hősiességet és a hősies nemzeti érzést.

 <p>ADY ENDRE UTCÁBÓL</p> <p>HŐSÖK TERE FELŐL</p>	 <p>SÁRBOGÁRD</p>	 <p>POLGÁRMESTERI HIVATAL DÍSZTEREM</p> <p>POLGÁRMESTERI HIVATAL</p>
 <p>ADY ENDRE UTCA POSTA UTCÁTÓL- KÍGYÚ UTCÁIG</p> <p>ADY ENDRE UTCA</p> <p>MEGLÉVŐ ÁLLAPOT</p>		 <p>MŰVELŐDÉSI HÁZ</p> <p>VÁROSI BÍRÓSÁG</p> <p>HŐSÖK TERE AZ ADY ENDRE UTCA FELŐL</p> <p>HŐSÖK TERE</p> <p>MEGLÉVŐ ÁLLAPOT</p>

MEGLÉVŐ ARCULATI ELEMEK

TELEPÜLÉSSZERKEZET- TÉRBUKOLAT

TELEPÜLÉSSZERKEZET- MIKROARCHITEKTÚRA- VIZSGÁLAT

TELEPÜLÉSSZERKEZET- MIKROARCHITEKTÚRA- JAVASLAT

Az utcabútorok a városi köztereken vizuális rendszert alkotnak. Színeikkel és formáikkal kapcsolódnak egymáshoz és az épített környezet más elemeihez. A tárgyaknak és környezetüknek, a térfalak színeinek, karakterének együtthatása Sárbogárd vizuális arculatának alapja.

Másrészről a mikroarchitektúrális elemek nemcsak vizuális, hanem hangulati illetve fontos funkcionális elemek is egyben az utcaképben.

Az ülőbútorok esetében ergonómiai előírások figyelembevétele és betartása is szükséges. Élettartamuknak alapvető meghatározója anyaguk, szerkezetük illetve a festés technológiája. Kihelyezéskor, telepítéskor a városi adottságok mellett célszerű vizsgálni a közlekedési, a gyalogos forgalmi viszonyokat.

Sok esetben viszont egy tárgy közlekedési-biztonsági szerepet is betölt. A korlátok és oszlopok a város központjában, a közlekedési utak mentén a gyalogosok biztonságát szolgálják. Színük, formájuk- mennyiségük, meghatározhatja a környezet hangulatát, minőségét.

Az információs elemként működő utcabútorok fontos elemei a városi környezetnek, hisz ezek segítik a tájékozódást és nyújtanak biztonsági érzetet egy városba látogató idegen számára. A városra jellemző „jelző” színekkel segíthetik a tájékozódást.

Összességében a mikroarchitektúra- padok, székek, korlátok, oszlopok, kandeláberek, rácsok, reklámhordozók, hulladékgyűjtők, ivókutak, kerékpártárolók, információs táblák- esetében a legfontosabb, hogy stílusában igazodjon az építészeti környezethez, valamint más közterületi tárgyakkal együtt kiegészítsék egymást és a belváros nyújtotta vizuális élményt.

A fent említett irányelvek figyelembevételével a következőkben Sárbogárd alkalmazott és alkalmazandó mikroarchitektúra elemeire teszünk javaslatot.

A tervben látható szín sémák, utcabútorok, burkolatok tájékoztató jellegű forma és szín minták.

JAVASLATOK A TELEPÜLÉS ARCULATÁNAK JAVÍTÁSÁHOZ:

Jelenlegi főbb építészeti elemek:

- a Hősök tere (városközpont) meghatározó építészeti elemei a
  - o Városháza és a Művelődési Ház egybeépített modern épületegyüttese (jelenleg még felújítás előtti állapotban)
  - o a régi városháza műemléki épülete (saroképület)
  - o a Városi Bíróság szocreál típusú épülettömege
  - o Hősök temetője a történelmi parkkal
- az Ady Endre út eklektikus utcaképe, többségében földszintes zárt sorúan beépített épületeivel

- a mellékutcák mezővárosias földszintes épületei, pókhálószerű közlekedési hálózatával
- a második világháborúban átépített vasútállomás szocreál épületegyüttese

A kialakult építészeti kép javítását az alábbi képsorozatokban javasolt utcabútorokkal, térburkolati elemekkel, főhomlokzati elemekkel javasoljuk javítani.

Racionális modern vonalvezetési térelemeket terveztünk, amely nem önálló hangsúllyal vesz részt a terek és utcák alakításában, hanem kulturált módon kiszolgálja azokat.

- Parkoló és térkialakítás piachoz
- Piacfelügyelőség, szoc. blokk
- Fede piactér
- terveze padok
- Piactér térburkolással
- felújító zöldfelület
- Városháza új ak. m. bejárat
- információs és ügyfélszolgálat
- forgalomkorlátozó oszlop
- Zöldfelület felújítása parkosítással
- Művelődési ház felújítása
- funkcióbővítéssel
- Zöldfelület felújítása parkosítással
- Felújító hősökterekapuzaal
- Óvoda átalakítása
- könyvtárpépület új bejárata
- Terveze fasor

TERVEZETT ÁLLAPOT

SÁRBOGÁRD

JELÖLÉSEK

- MEGLÉVŐ ÉPÜLETEK
- ZÖLDFELÜLET
- MEGLÉVŐ ASZFAL ÚT
- MEGLÉVŐ JÁRDA
- TERVEZETT ASZFALTBURKOLAT
- TERVEZETT TÉRKŐ BURKOLAT
- TERVEZETT ÚJ PARKOLÓ
- TERVEZETT FAÜLTETÉS

TERVEZETT TÉBURKOLATI STUKTÚRA

TERVEZETT KÖZTÉRI ELEMÉK

TERVEZETT ÁLLAPOT

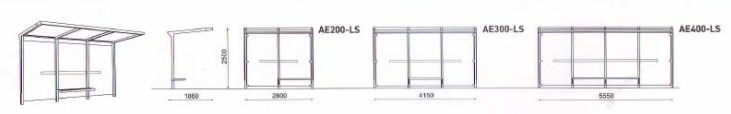

14 15
aureo

a – megvilágított reklámvitrin nélkül
 b – megvilágított reklámvitrin az egyik oldal falban
 c – megvilágított reklámvitrin mindkét oldal falban

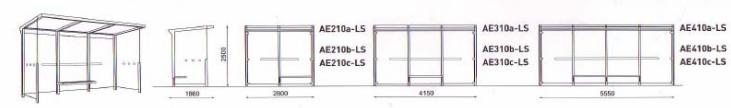
AE200 / 300 / 400-LS

Utasváró lapos tetővel
 acél tartószerkezet, polikarbonát tető, edzett üveg háttárfal

AE210 / 310 / 410-LS

Utasváró lapos tetővel
 acél tartószerkezet, polikarbonát tető, edzett üveg oldal-és háttárfal

PAD

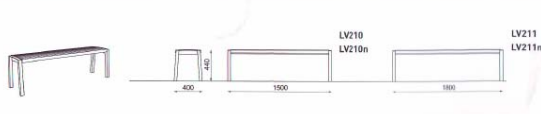

52 53
vera

b – fényűző
 r – alufém
 t – nappali fém
 n – szecesszionista acél

LV210 / 211

Pad
 acél konstrukció, üllőke acél vagy koracél gömbölyvből

LV210 / 251 / 252

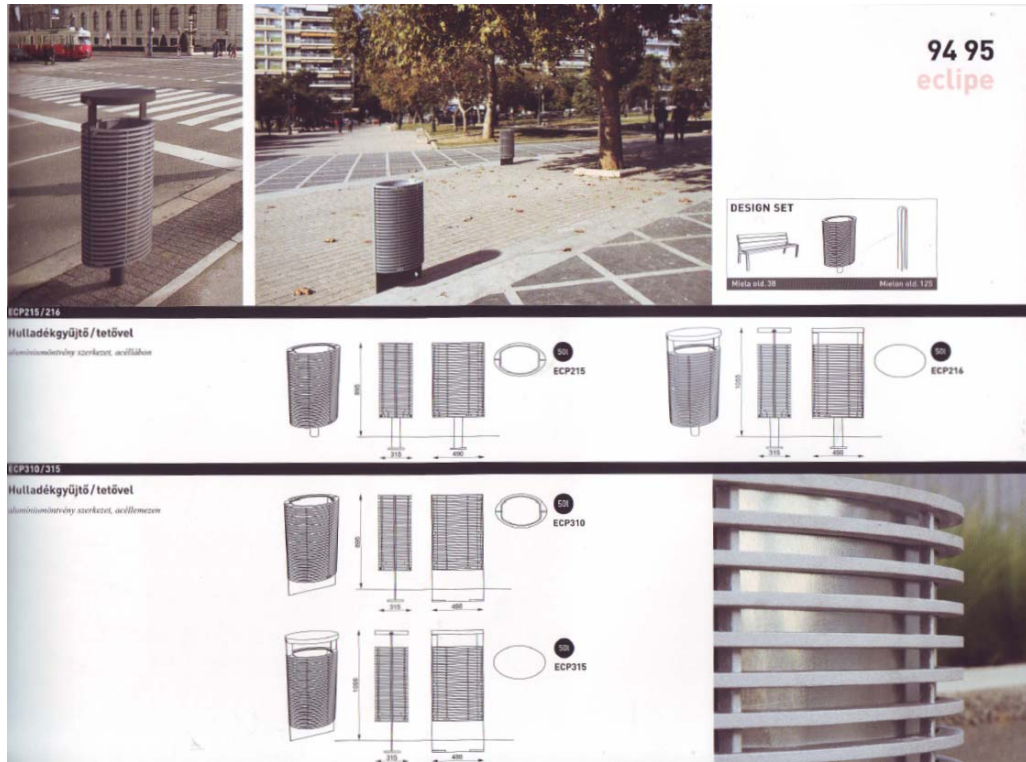
Pad támlával
 acél konstrukció, üllőke és támla acél vagy koracél gömbölyvből

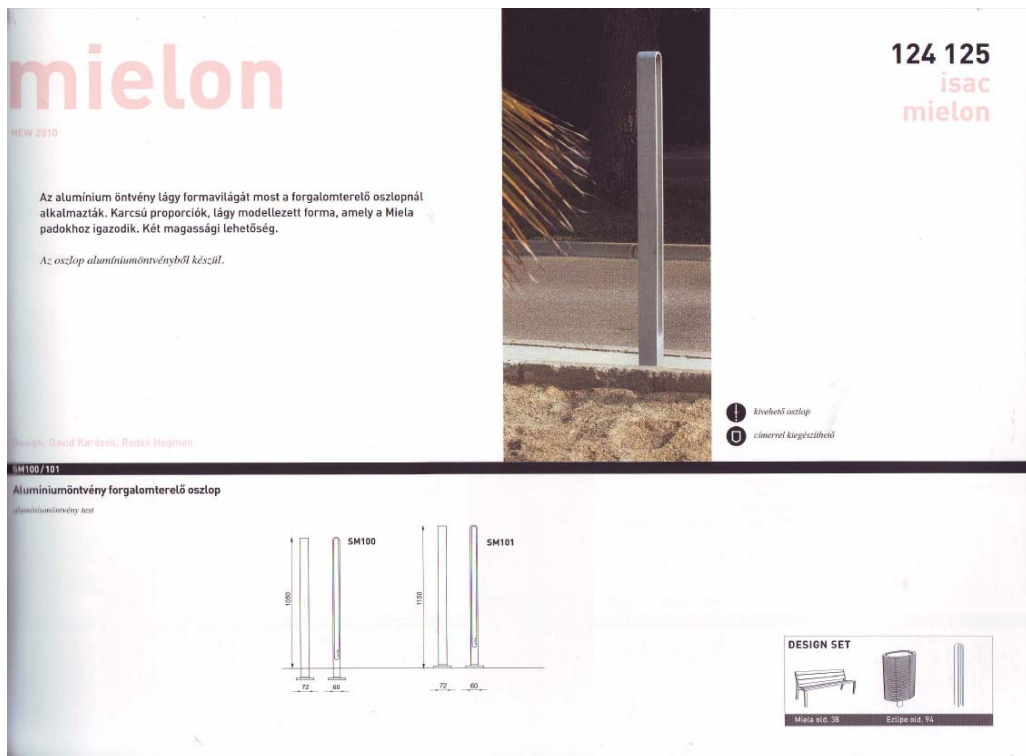
LV255 / 256 / 257

Pad támlával és kartámlával
 acél konstrukció, üllőke és támla acél vagy koracél gömbölyvből

FORGALOMKORLÁTOZÓ KORLÁT

edgetyre

Egy egyszerű kerékpártároló, melyet az Edge vagy Tyre lefedés alatt vagy anélkül is elhelyezhetünk, több formai megoldásban. A fenti vízszintes rész szívós gumiszalagot takar, mely védi a nekitámasztott kerékpárok festését.

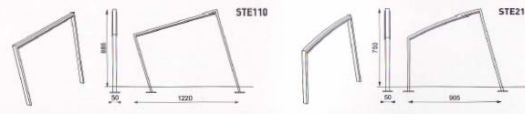
Horganyzott acélkonstrukció égetett porfestéssel ellátva. A felső részben védőgumiszalag található (EPDM)

Design: David Karásek, Radek Hegmon

138 139
lotlimit
nes
edgetyre

STE110/210
Kerékpártároló
acél konstrukció, gumi támasz

STE310/410
Kerékpártároló
acél konstrukció, gumi támasz

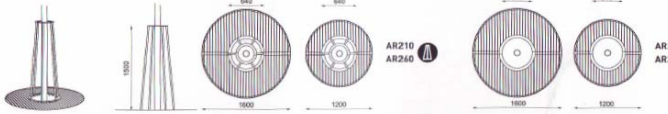
FAVEREMRÁCS

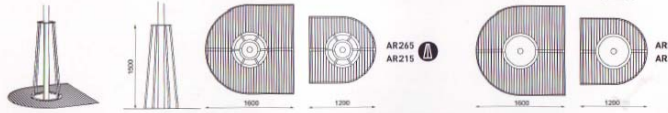
142 143
arbottura

hat függőleges rácsot is tartalmaz

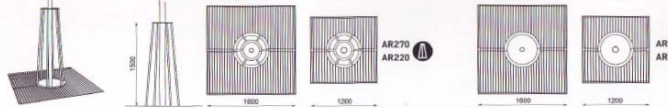
AR210/211/240/241
Faveremrác
acél konstrukció

AR215/216/245/246
Faveremrác
acél konstrukció

AR220/221/270/271
Faveremrác
acél konstrukció

IVÓKÚT

hydro

A rozsdamentes acél ivókutak egyetlen jól felszerelt parkból vagy térről sem hiányozhatnak. A klasszikus HD200-as sorozat kis félgömb alakú tálkában lévő vízöntő fúvókát kínál, ez a tálka fel fogja a felesleges vizet. Az eredeti HD300-asnak a vízcsapja egy feltűnő kúp csúcán található, ezen folyik le a víz a szökőkút körül lévő négyzet alakú vízelvezető mezőbe.

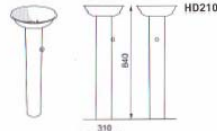
Az oszlop és a tálka rozsdamentes acélból van (HD200), vagy pedig kúp alakú test ugyanolyan anyagból (HD300).

HD210

Ivókút tálkával

koracél konstrukció

INFORMÁCIÓHORDOZÓ

posterior

Elegáns univerzális plakátozó felület kulturális, sport és más információkra. Egyszerű alak, lencse keresztmetszettel, mely több kiváló részlettel van kiegészítve.

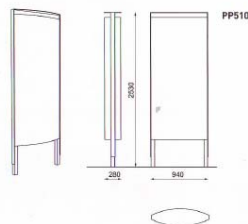
Horganyzott, perforált acél konstrukció. A plakátozó felület horganyzott acéllapokból készült.

Design: David Karásek, Radek Hegman

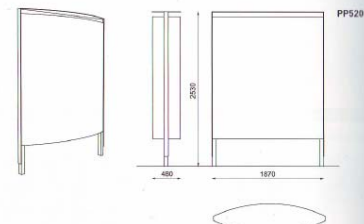
PPS10 / PPS20

Kétoldali plakátozó felület

acél konstrukció, felület acéllapokból

PPS10

PPS20

TÁBLÁS ORIENTÁCIÓS RENDSZER

160 161 OS

05500

Táblás orientációs rendszer
 acél konstrukció, alumínium iránytáblák

05500

KANDELÁBER

3,5 | - 5m

LAKÓKÖRNYEZET
 VILÁGÍTÁSA

A Grandesign által tervezett Kio+Consis együttes egyszerű, könnyed vonalainak tisztaságával figyelmeztető. A galvanizált acélra felvitt beáztatott festék a kúpos oszlop valamint a kar harmóniába van a kifinomult megjelenésű lámpatesttel.

A Kio+Consis együttes kulcsfontosságú szerepet játszik a lakóövezetek képzésének kialakításában. Az oszlop, a kar és a lámpatest majdhogynem külön-külön is tökéletesen belesimulnak az utcákba, terekbe, parkokba.

Szín: AKZO 200 fekete, homokfehér
 Kérésre bármely RAL színnel festhető

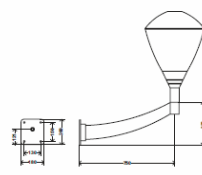
ALAPVÁSALAT

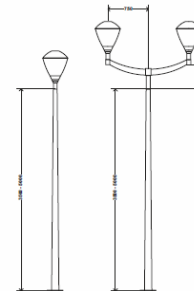
Első lépésben a lámpa és az oszlop közötti csatlakozást kell megtervezni.

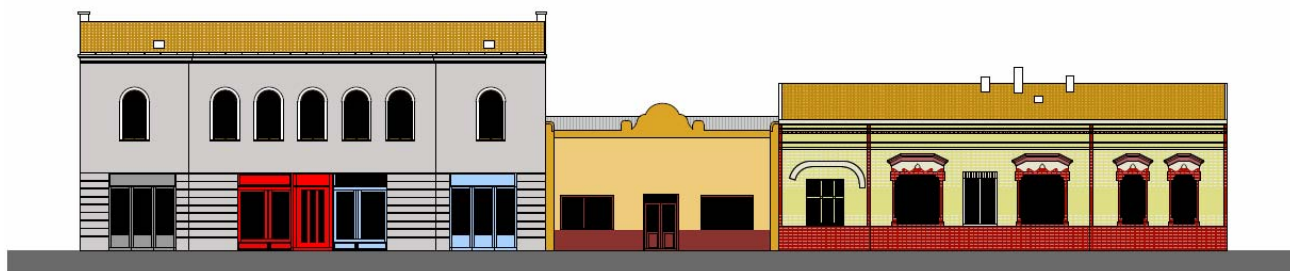
FALIKAR

OSZLOPCSÚCS POLE KÉTÁGÚ KAR

UTCAKÉP

ADY ENDRE ÚT
A HŐSÖK TERE KERSZTEZŐDÉSÉNÉL

MEGLÉVŐ

ADY ENDRE ÚT
A HŐSÖK TERE KERSZTEZŐDÉSÉNÉL

JAVASLAT

ADY ENDRE ÚT
A POSTA UTCÁTÓL A KÍGYÓ UTCÁIG

MEGLÉVŐ

ADY ENDRE ÚT
A POSTA UTCÁTÓL A KÍGYÓ UTCÁIG

JAVASLAT

POLGÁRMESTERI HIVATAL
A HŐSÖK TERE FELŐL

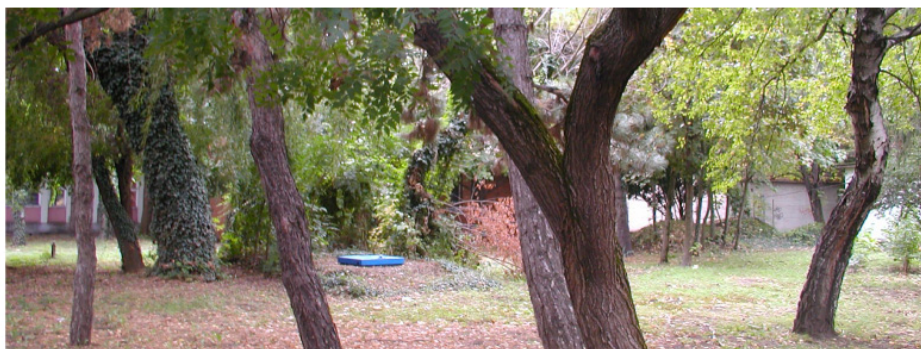
MEGLÉVŐ

POLGÁRMESTERI HIVATAL
A HŐSÖK TERE FELŐL

JAVASLAT

ADY ENDRE ÚT
A POLGÁRMESTERI HIVATALMÖGÖTTI ÚT FELŐL **MEGLÉVŐ**

ADY ENDRE ÚT
A POLGÁRMESTERI HIVATALMÖGÖTTI ÚT FELŐL **JAVASLAT**

ADY ENDRE ÚT
A POLGÁRMESTERI HIVATALMÖGÖTTI ÚT FELŐL **MEGLÉVŐ**

ADY ENDRE ÚT
A POLGÁRMESTERI HIVATALMÖGÖTTI ÚT FELŐL **JAVASLAT**

ÓVODA ÉPÜLETE

MEGLÉVŐ

ÓVODA ÉPÜLETE

JAVASLAT

